

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

Budujeme partnerstvá

Európska únia

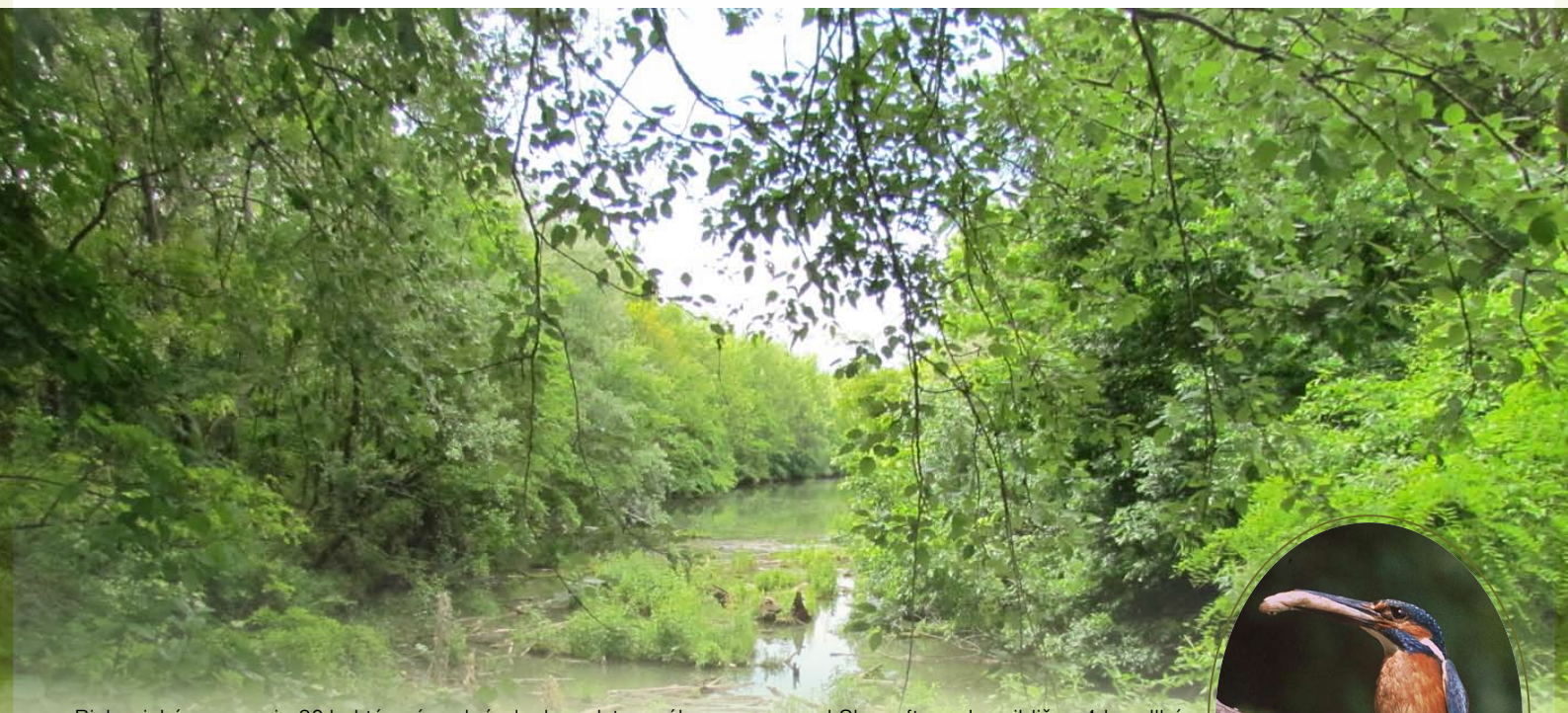
Európsky fond regionálneho rozvoja

Koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja
HUSK/1101/2.2.1/0133

5

Biskupické rameno – flóra a fauna

Biskupické rameno je 30-hektárová vodná plocha odstaveného ramena pod Slovaftom. Je približne 4 km dlhé a 20 m široké, v strede s plytčinou. Okolo sa rozprestierajú Biskupické luhy, ktoré sú európsky významným územím Dunaj, ktorý preteká našim územím v regulovanom koryte, nevytvára dnes prirodzene nové ramená. Prírodná dynamika veľtoku, ktorý na našom a maďarskom území vytvoril jedinečnú vnútrozemskú deltu, je činnosťou človeka narušená. Preto je každé zachované rameno veľmi cenné. Medzi „zelené oázy“ môžeme zaradiť aj Biskupické rameno, ktoré prešlo v minulosti mnohými zmenami. Dnes je vďaka projektu Asociácie ochrany prírody a priemyslu (APOP) dotovaný dunajskou vodou z prírodného kanála dobudovaného v roku 1998. Dlho chýbajúca voda rozzelenala vysušenú smädnú krajinu, stabilizovala tok, upravila vodný režim a umožnila návrat vodným druhom rastlín a živočíchov, ktoré sú na nej existenčne závislé. Počas nepriaznivého obdobia pred revitalizáciou, ktorá priniesla trvalé zaplavenie Biskupického ramena, preživali niektoré z nich v refúgiách, ktoré predstavovali najhlbšie úseky Biskupického ramena, kde sa voda udržala. V nich našla azyl chránená rastlina truskavec obyčajný (*Hippuris vulgaris*), ale aj ďalšie vodné a močiarné druhy, ktoré sa potom rozšírili do zavodneného koryta. Okrem mikroskopických rias tu nájdeme vláknité riasy viditeľné voľným okom – typická je závitnicovka (*Spirogyra*), drobné na hladine voľne plávajúce rastlinky ako spirodelka mnohokoreňová (*Spirodela polyrhiza*) a žaburinka menšia (*Lemna minor*). Žaburinka menšia je zo žaburinkovitých najrozšírenejšia, väčšinou sa rozmnožuje nepohlavne púčikmi a rýchlorastúce žaburinky často vytvárajú bujné porasty na hladine. Sú obľúbenou potravou pre kačice. Zimu prečkajú klesnuté na dno. Z väčších voľne plávajúcich vodných rastlín tu nájdeme rožkatce (rožkatec ponorený – *Ceratophyllum demersum* a chránený rožkatec pohrúžený – *C. submersum*) a močiarku okrúhlu (*Batrachium circinatum*). Z rastlín ponorených (submerzných) a v dne zakorenených tu rastú stolistky (stolistok klasnatý – *Myriophyllum spicatum* a stolistok praslenatý – *M. verticillatum*, ktorý je chránenou rastlinou a červenavce (červenavce prerastenolistý – *Potamogeton perfoliatus*, červenavce kučeravý – *P. crispus*). Živiny prijímajú predovšetkým povrchom listov, ktoré sú úzke, drobné a praslenovité. Slabé korene slúžia na ukotvenie v bahnitom dne. Ale rastie tu aj vodomor kanadský (*Elodea canadensis*), ktorý pochádza zo Severnej Ameriky. V súčasnosti je invázne sa šíriacou rastlinou, ktorá je v našich vodách nežiadúca a spôsobuje problémy.

Aj na tomto mieste by sme radi upozornili návštevníkov, že aj nevinne vyzerajúce vypúšťanie exotických živočíchov a rastlín z akvárií a terárií môže spôsobiť nepredvídané problémy.

Z vodných rastlín, zakorenených v dne a na hladine s plávajúcimi listami a kvetmi, tu bolo ojedinele pozorované aj leknó biele (*Nymphaea alba*), pre ktoré sú optimálne stojaté vody jazier a mŕtvych ramien. Lekno je trvácou rastlinou a na rozdiel od jednoročných rastlín si musí v trsoch koreňov a podzemku uložiť rezervné látky – živiny – na nasledujúce vegetačné obdobie. Tie mu slúžia na prekonanie pokojového štádia a potom na rýchly rast listov smerom k hladine. Potrebuje na to dostatok kyslíka,

rybárik riečny
(*Alcedo atthis*)

kosatec žltý
(*Iris pseudacorus*)

ktorého je však v bahnitom dne málo. Nedostatok kyslíka kompenzuje aktívnym transportom z listov do koreňov, na ktorý si vyvinulo vysokoúčinnú pumpu. Pomocou nej dopravuje vzduch z hladiny do koreňov nachádzajúcich sa až v trojmetrovej hĺbke. Vzduch prúdi cez vodivé pletivá stonky do hĺbky. Vzduch je prijímaný pórnami na vrchnej strane listu, čo využíva lekno nielen na prevzdušnenie koreňov, ale aj na normálnu výmenu plynov pri fotosyntéze a dýchaní. Je tak zásobené oxidom uhličitým zo vzduchu a nie je odkázané na prenos oxidu uhličitého vodou. Hrubé listy sú poistené hrubou povrchovou vrstvou vosku, aby do otvorených pórov nevnikala voda. Túto schopnosť využíva nielen lekno, ale majú ju aj leknica žltá a leknovec štítnatý a je nádhernou ukážkou adaptability rastlín na vodné prostredie. Lekno biele je chránenou rastlinou, jeho mladý podzemok je jedlý, v časoch biedy a núdze sa z neho mlela múka. Jeho listy sú tak pevne upevnené o dno, že pri pokuse o ich odtrhnutie môžete ľahko spadnúť do vody.

Všeobecne vodné makrofyty (vyššie vodné rastliny) delíme na hydrofyty – ktorých obnovovacie púčiky sa nachádzajú na orgánoch ponorených vo vode a helofyty – ktorých podzemok zakoreňuje v bahnitom dne a vegetatívne orgány prerastajú stĺpcom vody až nad hladinu, kde potom kvitnú. Z helofytov v Biskupickom ramene nájdeme kosatec žltý (*Iris pseudacorus*), okrasu okolikatú (*Butomus umbellatus*), žabník kopijovitý (*Alisma lanceolatum*).

Brehy Biskupického ramena sú porastené trstou obyčajnou (*Phragmites australis*), chrastnicou trstovníkovitou (*Phalaroides arundinacea*), pálkou širokolistou (*Typha latifolia*), poveljou plotnou (*Calystegia sepium*), odemkou vodnou (*Glyceria aquatica*), čerkáčom obyčajným (*Lysimachia vulgaris*), vrbicou vrboľistou (*Lythrum salicaria*), ostricami (*Carex sp.*) ale aj kríkmi a stromami, najmä vrbami. Korene brehového porastu zlepšujú podmienky pre ryby.

Biskupické rameno je rajom pre mnohé živočíchy. Od vodomerok a korčuliarok behajúcich po vodnej hladine, až po bobra. Na jar môžeme počuť krkanie žiab. Nájdeme tu väčšinu našich žiab, od tých najväčších - ropuchy bradavičnatej (*Bufo bufo*) a ropuchy zelenej (*B. viridis*), cez skokany až po malú kunku červenobruchu (*Bombina bombina*). Zaznamenaná tu bola aj salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*).

Z užoviek sú na vodné prostredie viazané užovka fľakaná (*Natrix tessellata*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Žije tu aj naša pôvodná chránená korytnačka močiarna (*Emys orbicularis*), ktorú ohrozuje a vytlača nepôvodná korytnačka písmenkovaná (*Trachemys scripta*).

Neďaleko mostíka pravidelne sedáva na naplavenom dreve volavka popolavá (*Ardea cinerea*). Nad ramenom občas preletí rybárik riečny (*Alcedo atthis*) a nezabudnuteľný je hlas bučiaka nočného (*Nycticorax nycticorax*).

Výskum zoológov potvrdil veľké množstvo bezstavovcov. Z mäkkýšov nájdeme v Biskupickom ramene vodniaky (vodniaka premenlivého – *Radix ovata*, vodniaka vysokého – *Lymnaea stagnalis*), kotúľky (kotúľku veľkú – *Planorbium corneum*, kotúľku ryhovanú – *Gyraulus albus*, kotúľku obrúbenú – *Planorbis planorbis*, ale aj vzácnu kotúľku kýlovú – *P. carinatus*), valvatu rybiu (*Valvata piscinalis*), bytíniu bahennú (*Bithynia tentaculata*), kôstku pupáčíkovú, ale aj nepôvodnú fyzu končistú (*Physella acuta*), ktorá pochádza zo Severnej Ameriky. Na brehoch Biskupického ramena žijú vlhkomilné ulitníky jantárovky (jantárovka lesklá – *Succinea putris*, jantárovka štíhla – *Oxyloma elegans*), slimák hrdzavý (*Pseudotrachia rubiginosa*), pindúrik mokradový (*Carichium minimum*). Z dvojkřídlavcov tu nájdeme veľké množstvo múch a komárov. Sú potravou pre dravé vážky a šídla, ktoré lovia hmyz vo vzduchu a ich dravé larvy vo vode.

Zhruba pred polstoročím sa voda v Biskupickom ramene valila, dnes je situácia úplne iná, tečie veľmi pomaly. Napúšťanie prívodným kanálom z Malého Dunaja (projekt APOP) predstavuje dočasné riešenie, ktoré pomohlo zachrániť niektoré druhy a ich biotopy. Konečné riešenie to však nie je. Niekdajšie úvahy o napojení ramena na Dunaj a zavlžovanie lesníckych a poľnohospodárskych pozemkov z jeho vód až po oblasť Dunajskej Lužnej nadobúdajú reálne rozmery. V súčasnosti sa plánuje sprietočnenie Biskupického ramena v rámci kompenzačných opatrení pri výstavbe diaľnice D4 úsek Jarovce – Ivanka sever. Biskupickému ramenu a celému ostrovu Kopáč by to prinieslo viac vody, ktorá sa bude privádzať novovybudovaným náplavným objektom priamo z Dunaja. Vody bude dostatok na to, aby bolo možné v budúcnosti realizovať aj víziu nadšencov prírody a milovníkov vodných športov znovovybudovať ramennú sústavu „Hamuliakovo“, čo by prinieslo revitalizáciu krajiny a nové „domovy“ pre vodné a močiarné ale aj ostatné mokradové druhy rastlín a živočíchov. Rozšírila by sa plocha lužných lesov a na niektorých miestach snáď obnovila aj jeho prirodzená dynamika návratom prirodzených záplav.

lekno biele
(*Nymphaea alba*)

ropucha zelená
(*Bufo viridis*)

salamandra škvrnitá
(*Salamandra salamandra*)